

PROPOSICIÓ PER A L'APLICACIÓ D'UNA VISIÓ RURAL EN L'APLICACIÓ DE LLEIS I POLÍTIQUES PÚBLIQUES

Òscar Garcia i Martínez, regidor del Grup Municipal Més Fondegulla Compromís., i seguint allò disposat a l'article 97 del ROF, a l'article 116 de la Llei de Règim Local de la Comunitat Valenciana i del Reglament d'Organització i Funcionament de l'Ajuntament d'Alfondegulla, presenten al Ple per al seu debat i, si s'escau, aprovació, la següent

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

El problema de la despoblació, és un problema endèmic també al País Valencià, no cal més que fer un breu repàs de la pèrdua de població sofrida a les comarques més interiors, com per exemple les dels Ports, l'Alt Millars, els Serrans, el Racó d'Ademús, la Vall de Cofrents, la Canal de Navarrés, l'Alt Millars, la Plana Utiel-Requena i l'Alcalatén que totes juntes sumen una pèrdua de població entre els anys 1900 i 2019 de més del 42%.

Aquests exemples parlen de comarques de les zones interiors, però la despoblació rural és un problema que recorre tota la geografia valenciana, també en comarques costaneres podem trobar els mateixos fenòmens, municipis que perden habitants en favor d'altres que actuen de capitalitat de comarca, o que han tingut un desenvolupament econòmic més gran acaparant la majoria de serveis.

Aquesta tendència que sembla imparable, no és nova, com demostren les dades, és un efecte històric basat en diversos processos econòmics i socials que han anat desenvolupant-se durant dècades fins a arribar a la situació actual. Aquest fenomen s'ha vist afavorit per la crisi del sistema agropecuari tradicional, fruit de diverses transformacions culturals agrícoles, de l'enfortiment dels canals comercials internacionals; les males comunicacions i el difícil accés a molts pobles, i també per la concentració econòmica a les ciutats, però també de decisions polítiques com el Plan de Estabilización de 1959, o la contínua pèrdua de serveis públics promoguda per les administracions superiors, que han anat afavorint el traspàs de població des de les zones més rurals a altres cada vegada més densament poblades.

Aquesta situació genera enormes desequilibris geogràfics amb zones molt densament poblades front a altres amb densitats molt baixes, de fet el 70,6% de les poblacions de la Comunitat Valenciana tenen menys de 5000 habitants, si mirem les que no arriben a 1000 suposen el 40% dels pobles, una situació que indica que el nostre territori està estructurat en una immensa majoria de pobles menuts amb densitats molt baixes, que marquen diferències poblacionals inclús dins de la mateixa comarca, agrupant a vora el 63% de la població en sols el 10% de la superfície.

Aquesta tendència històrica ha provocat una cada vegada més acusada taxa d'envelliment i masculinització dels pobles que pateixen la despoblació, la pèrdua continua de serveis públics i una cada vegada menor capacitat pressupostaria per als ajuntaments a causa d'un sistema de finançament totalment obsolet i pensat per a grans ciutats, tot fenòmens que es retroalimenten entre ells.

És per tot això que en aquest cas volem tractar la vessant més política del problema, i la que pot ser una de les que més intervinga en el possible canvi de tendència.

Grup Municipal Més Fondegulla Compromís

La solució a la despoblació actual passaria per un canvi de política radical, de caràcter transversal, que començara per assumir la responsabilitat de la pròpia política i de les institucions que li són mecanisme, en l'abandó dels i de les joves de les zones rurals. En segon lloc caldria un pla de xoc per frenar el procés amb un canvi de les polítiques que afecten el conjunt del territori valencià, sota la premissa del seu reequilibri. En tercer lloc cal activar polítiques de reversió de la situació, basades en sistemes de discriminació positiva per a la ruralitat.

Assumim que es tracta d'un procés molt ambiciós, però també que resulta urgent activar diverses mesures transitives, que tenint un cost mínim i no suposant canvis radicals, sí posen fil a l'agulla d'abordar el problema de la despoblació.

L'elaboració de lleis, normes i polítiques públiques es decideix lluny d'aquestes zones més rurals i això, amb el fet que la majoria de la població fa vida en ambients urbans i ha trencat la connexió amb el món rural, provoca que a la producció legislativa i política es done per fet que el que és bo per a les zones més poblades ho és per al general del territori, i això no és així, els pobles menuts tenen problemàtiques i capacitats diferents de les d'una gran ciutat, una ciutat mitjana, o inclús les d'un poble de 10.000 habitants, el que suposa que per un poble de 400 habitants un procediment administratiu pugua ser un autèntic inconvenient per a prestar un servei a la seua ciutadania, mentre que per a un poble més gran és una qüestió rutinària.

Aquestes diferències són les que marquen les grans desigualtats entre la ciutadania de les zones despoblades i les més urbanes.

Per a evitar això cal que el legislador siga conscient dels processos que actuen quan es canvia d'escala poblacional i que per tant, la mateixa llei, norma o programa, pot suposar una oportunitat per a una part del territori i al mateix temps, un inconvenient per a una altra.

Cal tindre clares les conseqüències de les diferents iniciatives des del punt de vista de la seua aplicació, en el moment que s'estan elaborant, cal tindre un filtre previ a la publicació que adapte tota la producció legislativa o politicoadministrativa als efectes en el món rural.

Exemples d'això

n'existeixen al món, el cas més reeixit és el del "Canadian Rural Secretariat" i l'aplicació que fa del que denominen Lent Rural que s'encarrega coordinar els diferents governs federals centrant-se en els temes rurals i que s'encarrega de controlar els efectes de les polítiques i programes de les diferents administracions sobre les zones més rurals i aïllades, a més de proposar millores per a mitigar aquests efectes, també existeix un organisme semblant a Anglaterra, i a l'Estat tenim l'exemple de Navarra que va ser pionera en el que anomenen "ruralitzar les lleis" que s'ha plasmat amb la conformació d'un grup de treball amb persones expertes que han publicat una sèrie de propostes per a millorar la legislació tenint en compte els efectes al món rural.

PROPOSTES D'ACORD

El Ple de l'Ajuntament d'Alfondegulla insta al Consell perquè:

1. Cree una oficina o grup de treball.
 - Conformada pels diferents nivells de l'administració i expertes i experts en les diferents àrees involucrades, que promoga fòrums a escala local que compartisca informació, aprenga, col·labore i alinee els programes i serveis autonòmics a les necessitats i prioritats rurals.
 - Aquests fòrums serviran d'informadors de l'oficina, així com de nexa amb aquesta dels pobles i estaran conformats pels municipis, les diputacions i els agents socials locals.
 - Amb la funció de revisar totes les lleis, les polítiques o els programes que s'estan elaborant pel Consell i les Corts, per fer propostes de millora i adaptació al món rural:
 - Elaborarà informes, amb caràcter preceptiu, durant la fase d'avantprojecte de llei del Consell, perquè aquest l'adapte als requeriments informats.
 - Durant el procés parlamentari d'una proposició de llei, aquest informe serà tingut en compte en la fase d'al·legacions per a adaptar la proposició, així com si l'oficina o grup de treball ho troba oportú podrà comparèixer en la fase de participació pública sols amb la seua sol·licitud sense esperar l'acceptació de cap grup parlamentari. Per això caldrà adaptar el Reglament de les Corts.
 - Emetrà un informe anual a les Corts i les diferents Direccions Generals amb l'activitat duta a terme durant l'exercici i les iniciatives clau a emprendre.
 - Elaborarà sistemes de dades i indicadors territorials amb els protocols adequats de coordinació i col·laboració.
2. Incorporació al pressupost anual de la Generalitat de la perspectiva estratègica definida en el Pla Estratègic Participat contra la Despoblació.
3. Pose en marxa, aprobe i mantinga, en qualsevol cas, un Fons Econòmic específic incondicionat per als territoris despoblats de la Comunitat, en general, i per a iniciatives singulars de valor estratègic, en particular.
4. Adopte mesures de discriminació positiva en les diferents àrees de gestió competència de la Generalitat, no sols des del punt de vista del contingut de les polítiques sectorials, sinó també des del punt de vista de l'agilització de tràmits administratius i burocràtics en matèria de concessions, llicències i autoritzacions, entre altres possibilitats.
5. Inste al Govern Central perquè revise el sistema de finançament dels municipis, i en particular els que es troben en risc de despoblació, per garantir la prestació dels serveis públics responsabilitat dels ens locals.

Alfondegulla, 8 de novembre de 2021